

Barchi Nafshi in the Rockies

Rabbi Ya'akov Trump
September 2nd 2018

When We Say It

Sefer Taamei HaMinhagim page 484

עדן התחתון לעליון לקבל הארה. ובזוהר במדרש הנעלם (וירא), דבכל ראש חודש
אומרים הצדיקים בגן עדן מזמור ברכי נפשי *):
כמדרש הנעלם יש סמך לומר ברכי נפשי בראש חודש. ונראה שזה היה שיר של ר"ח בביהמ"ק.
והסעם ג"ל משום דכתיב ביה עשה ירח לסועדים (מניד חעלוסה להנאון
הקדוש מדינאב וצוק"ל):

Sefer Taamei HaMinhagim page 179

שיצג מעם שנוהגין להתחיל בשבת בראשית לומר ברכי נפשי, מפני שכל אותו
המזמור מדבר מענין מעשה בראשית. וקורין אותו משם ואילך בכל השבתות
במנחה, כדי לזכור ענין מעשה בראשית באפוקי יומא דשבת שהוא זכר למעשה
בראשית. ומה שקורין מ"ו שיר המעלות, לפי שאמרו חכ"ל כשכרה דוד השיתין
וקפא תהומא ובעי למשטפי עלמא להחזיר אותו לתוהו ובוהו. וע"י אלו מ"ו שיר
המעלות חזר התהום לאחוריו ונעשה קיום למעשה בראשית לכך אומרים אותו ג"כ
עם מזמור ברכי נפשי (ארחות חיים סימן רצ"ב בשם כרם שלמה):

Idea 1: Structure

Celestial

ה יסד-אָרֶץ, על-מְכוּנֶיהָ; בַּל-תִּמוּט, עוֹלָם וָעֶד.
ו תְּהוֹם, כְּלָבוּשׁ כְּסִיתוֹ; על-הָרִים, יַעֲמְדוּ מַיִם.

ז מִן-גְּעֵרְתָּךְ יְנוֹסוּן; מִן-קוֹל רַעְמָה, יִחַפְזוּן.
ח יַעֲלוּ הָרִים, יִרְדּוּ בְקֻעוֹת-- אֶל-מְקוֹם, זֶה יִסְדָּתָ לָהֶם.
ט גְּבוּל-שָׁמַיִת, בַּל-יַעֲבְרוּן; בַּל-יִשְׁבּוּן, לְכַסּוֹת הָאָרֶץ.
י הַמְשַׁלַּח מַעֲיָנִים, בְּנַחְלִים; בֵּין הָרִים, יִהְלֹכוּן.
יא יִשְׁקוּ, כָּל-חַיֹּתוֹ שָׂדֵי; יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צִמְאָם.
יב עֲלֵיהֶם, עוֹף-הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן; מִבֵּין עֶפְרָאִים, יִתְנוּ-קוֹל.

- 5 Who didst establish the earth upon its foundations, that it should not be moved for ever and ever;
6 Thou didst cover it with the deep as with a vesture; the waters stood above the mountains.
7 At Thy rebuke they fled, at the voice of Thy thunder they hasted away--
8 The mountains rose, the valleys sank down--unto the place which Thou hadst founded for them;
9 Thou didst set a bound which they should not pass over, that they might not return to cover the earth.
10 Who sendest forth springs into the valleys; they run between the mountains;
11 They give drink to every beast of the field, the wild asses quench their thirst.

Terrestrial

א בָּרַכִּי נַפְשִׁי, אֶת-ה':
ה' אֱלֹקֵי, גְּדֹלַת מְאֹד; הוֹד וְהַדָּר לְבִשְׁתָּ.
ב עֲטָה-אוֹר, כְּשִׁלְמָה; נוֹטָה שָׁמַיִם,
כִּירִיעָה.
ג הַמְקַרָּה בַּמַּיִם, עֲלִיּוֹתָיו;
הַשָּׁם-עֲבִים רְכוּבוֹ; הִמְהִלָּה, עַל-כְּנָפֵי-רוּחַ.
ד עֲשֵׂה מְלֶאכֶיךָ רוּחוֹת; מְשַׁרְתָּיו, אֲשֶׁר
לְהֵט.

- 1 Bless the LORD, O my soul. {N} O LORD my God, Thou art very great; Thou art clothed with glory and majesty.
2 Who coverest Thyself with light as with a garment, who stretchest out the heavens like a curtain;
3 Who layest the beams of Thine upper chambers in the waters, who makest the clouds Thy chariot, who walkest upon the wings of the wind;
4 Who makes winds Thy messengers, the flaming fire Thy ministers.

Idea 2: Order and Lack of Order

Midrash Bereishis Rabba 11:8

Hamikra Kidmuto, page 57 M. Weiss

בספרו „המקרא כדמותו“ עמ' 57 כותב מ. וייס על מגמת מזמור זה — את השורות הבאות: „בצדק העירו על מזמורנו, שהוא כעין סימפוניה על הנושא (בראשית א 31): וירא אֱלֹהִים אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מזמורנו מתאר ומדגים את הטוב מאד הזה, שהוא הקשר התכליתי שבין כל היצורים. הטבע אינו אלא אורגאניזם נפלא המסודר ומודרך על ידי החכמה האלהית. כל פרט משלים את השני. ועזרת־גומלין זו שבטבע היא היא החכמה שעליה מהלל משוררנו את הבורא. בהגיעו בסקירתו אל הים, הוא רואה גם בו בעיקר את תועלתו המשתלבת בכלל התועליות של הטבע“ (בחלק „הערות“

דָּבָר אַחֵר, לָמָּה בִּרְכוּ, רַבִּי בִּרְכִיָּה
וְרַבִּי דוֹסֵתָאֵי וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן.
רַבִּי בִּרְכִיָּה וְרַבִּי דוֹסֵתָאֵי אוֹמְרִים שְׁאִין
לוֹ בֶּן זוּג, חַד בְּשַׁבְּתָא, תִּירִי, תִּלְתָּא,
אַרְבַּעַתָּא, חֲמִשָּׁא, עֶרֶוּבַתָּא, שַׁבְּתָא
לִית לָהּ בֶּן זוּג.

Idea 3: Lack of Structure - Voice Modulation

Daat Mikra, Sikum HaParsha

ועל פעלה הנעשית תדיר בכל יום. ועם כל זאת יש לומר, שחלוסי הלשונות האלה רומזים על חלוסי הכוונים במחשבתו של המשורר: הוא מסתכל בבריות, והיסי והתחכמה שהוא מוצא בהן מכוונים את מחשבותיו אל הבורא העושה את כל אלה ומחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית. והמשורר חש ומרגיש, שאף על פי שהבורא גדול ונשגב, קרוב הוא אליו, והוא אלהיו השומע את שירתו-הגותו של המשורר, והדברים ערבים עליו, והמשורר חייב לברכו ולשיר את שבחו. הכסילות שבתפיסת המשורר את מעמדו מול הבורא הנשגב והקרוב אליו גם יחד מתבטאת במסגרת של הסתיחה והסיום: ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת - אשירה לה' בחיי אומרה לאלהי בעודי, יערב עליו שיחי אנכי אשמח בה'.

ה' אלקי, גדלת מאד; הוד והדר לבשת.

ב עטה-אור, פשלמה; נוטה שמים,
פיריעה.

כח תתן להם, ילקטון; תפתח ידה,
ישבעון טוב.

ח יַעֲלוּ הַרִים, יִרְדּוּ בְּקַעֲוֹת אֶל-מְקוֹם, זֶה יִסְדַּתְּ לָהֶם.

8 The mountains rose, the valleys sank down--unto the place which Thou had founded for them

יח הָרִים הַגְּבוּהִים, לְיַעֲלִים; סְלָעִים, מַחְסֵה לְשֹׁפְנִים.

18 The high mountains are for the wild goats; the rocks are a refuge for the conies. H' sustains the entire world.

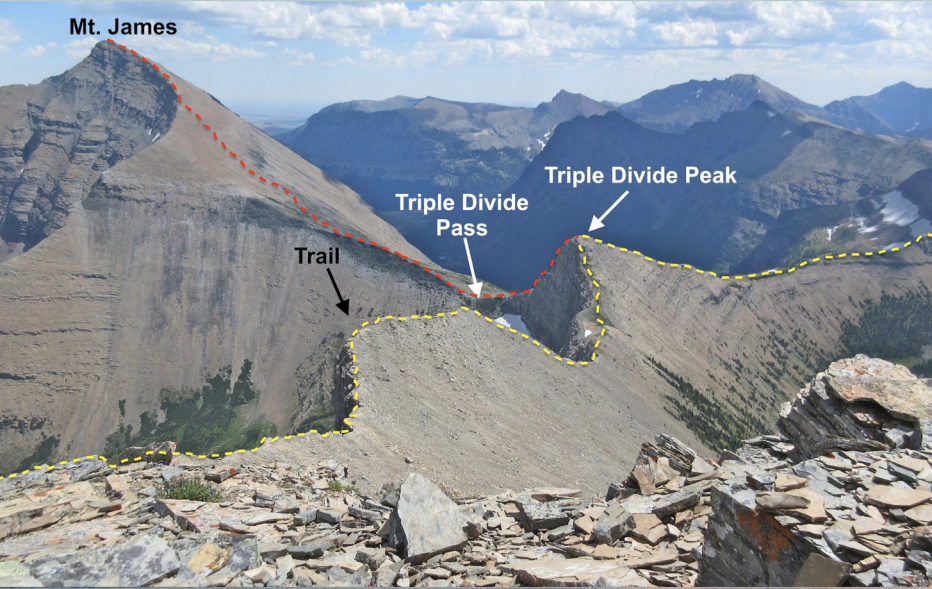

י הַמְּשַׁלַּח מַעְיָנִים, בְּנַחְלִים; בֵּין הָרִים, יְהַלְכוּן.

10 Who sendest forth springs into the valleys; they run between the mountains;

Idea 4: Boundaries

- Talmud Bavli, Chullin 127a

וכשהיה ר"ע מגיע לפסוק זה אומר מה רבו מעשיך ה' יש לך בריות גדלות בים ויש לך בריות גדלות ביבשה שבים אילמלי עולות ביבשה מיד מתות שביבשה אילמלי יורדות לים מיד מתות יש לך בריות גדלות באור ויש לך בריות גדלות באויר שבאור אילמלי עולות לאויר מיד מתות שבאויר אילמלי יורדות לאור מיד מתות מה רבו מעשיך ה' וכו'

ב עֵטָה-אֹר, פְּשִׁלְמָה; נוֹטָה שָׁמַיִם, פְּרִיעָה.
ג הַמְקַרָּה בַּמַּיִם, עֲלִיּוֹתָיו;
הַשָּׁם-עֲבִים רְכוּבוֹ; הַמְהַלֵּךְ, עַל-כַּנְפֵי-רוּחַ.

ח יַעֲלוּ הָרִים, יִרְדּוּ בְקַעוֹת-- אֶל-מְקוֹם, זֶה יִסְדָּתָ לָהֶם.

ט גְּבוּל-שְׁמֵתָ, בַּל-יַעֲבְרוּן; בַּל-יִשְׁבּוּן, לְכַסּוֹת הָאָרֶץ.

Idea 5: Messengers

ד עֲשֵׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת; מְשַׁרְתָּיו, אֵשׁ לֵהֵט.

4 Who makes winds Thy messengers, the flaming fire Thy ministers.

Moreh Nevuchim I:49

המלאכים גם כן אינם בעלי גשמים אבל הם שכלים נבדלים מחומר; אמנם הם עשויים והאלוה בראם כמו שיתבאר. וב'בראשית רבה' אמרו "להט החרב המתהפכת" - על שם 'משרתיו אש לזהט'; 'המתהפכת' - שהם מהתפכים פעמים אנשים - פעמים נשים פעמים רוחות - פעמים מלאכים"

THE angels are likewise incorporeal: they are intelligences without matter, but they are nevertheless created beings, and God created them, as will be explained below. In Bereshith Rabbah (on Gen. 3:24) we read the following remark of our Sages: "The angel is called 'the flame of the sword which turned every way' (Gen. 3:24), in accordance with the words, 'His ministers a flaming fire' (Ps. 104:4)

Idea 6: Role for Humans

6.1 Recognition

Radak 104:1

ואמר ברכי נפשי. כי אין בתחתונים מי שידע
לברך אלא נפש האדם המשכלת:

Talmud Bavli, Brachos 9b

דאמר רבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי מאה ושלוש פרשיות אמר
דוד ולא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים שנאמר יתמו
חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה
The Gemara cites proof that the first two chapters are in
fact a single chapter. As **Rabbi Yehuda, son of Rabbi
Shimon ben Pazi, said: David said one hundred
and three chapters, and he did not
say *Halleluya* in any of them until he saw the
downfall of the wicked.** Only then could David
say *Halleluya* wholeheartedly. As it is stated: “Let
sinners cease from the earth, and let the wicked
be no more. Bless the Lord, my
soul, *Halleluya*” ([Psalms 104:35](#)).

כג יצא אדם לפעלו; ולעבדתו עדי-ערב.
כד מה-רבו מעשיו, ה'-- כלם, בחכמה עשית;
מלאה הארץ, קניינד.

6.2 Harmony

Mishech Chochma, Vayikra 19:18

(יח) ואהבת לרעך כמוך אני ה'. הענין, דאמרו במדרש תמורה: כשם שהבגד מעיד על האורג והבנין על הבנאי, כן העולם מעיד על השם יתברך. והרצון שסידור הנראה בהרכבת דברים רבי המציאות, אשר כולם בכלליותם מתאימות אל קשר אחד, שכל יסוד שופע בחבירו, ומה שחסר זה משלים זה, ובצירוף הפרטים יושלם המין, ובצירוף המינים יושלם הסוג, ובצירוף הסוגים יושלם הגדר, ובצירוף הגדרים יושלם המציאות, אשר מאלפי אלפים סוגים שונים משפיעים אחד בחבירו, וכל אחד נתמלא בהעדר של חבירו, וכל חומר מורכב יתבטל מהרכבתו, ויתפשט אל היסודות, ויחזור וילבש צורה אחרת חדשה ובהירה.

Idea 7: The Ultimate Hope

Chonas Anach, 104:1

ברכי נפשי את ה' ה' אלהי גדלת מאד וכו'. אפשר לרמוז דס"ת ברכי נפשי את ה' גימטריא משיח בן דוד עם הכולל שראה ברוח הקודש שלא יפסק מלכותו והמשיח יצא ממנו ולכך אמר ברכי נפשי את ה' ומטמין ברמ"ז ולפניו נגלו תעלומות והוסיף שעיקר השמחה הוא דכשיבא משיח יהיה הכל מתוקן וז"ש ה' אלהי גדלת מאד ועל זה אני מברך ומודה: